



ODLUKA i NALAZI

Datum usvajanja: 20. jun 2013. godine.

Slučaj br. 2012-09, 2012-10, 2012-11 i 2012-12

A, B, C i D

protiv

EULEX-a

Komisija za razmatranje ljudskih prava je, elektronskim putem u skladu sa pravilom 13. iz svog pravilnika o radu, dana 20. juna 2013. godine sa sledećim članovima koji su imali udela u tome:

Gđa. Magda MIERZEWSKA, predsedavajući član

G. Guénaél METTRAUX, član

Gđica. Katja DOMINIK, član

Uz asistenciju

G. John J. RYAN, viši pravni službenik

Gđica. Joanna MARSZALIK, pravni službenik

G. Florian RAZESBERGER, pravni službenik

Razmotrivši gore spomenute žalbe, predstavljene u skladu sa Udruženim postupkom Saveta 2008/124/CFSP koji datira od 04. februara 2008. godine, Konceptom odgovornosti EULEX-a od 29. oktobra 2009. godine o osnivanju Komisije za razmatranje ljudskih prava i pravilnika o radu Komisije prema poslednjim izmenama i dopunama od 15. januara 2013. godine,

Nakon većanja, donosi sledeću odluku:

I. POSTUPAK PRED KOMISIJOM

1. Žalbe A, B i C su registrovane 12. jula 2012. godine dok je žalba D registrovana 17. jula 2012. godine.
2. Komisija je prihvatila zahtev podnosilaca žalbi da se njihova imena ne obelodanjuju zbog njihove zabrinutosti za bezbednost i sigurnost.

3. Dana 04. decembra 2012. godine, Komisija je obavestila Šefa Misije (u tekstu: ŠM) EULEX-a na Kosovu o žalbama i istom prilikom ga pozvala da podnese pismena zapažanja povodom istih. Komisija je žalbe A, B, C i D saopštila kolektivno, bez obzira na opciju da se kasnije naloži formalno spajanje slučajeva shodno pravilu 20. iz pravilnika o radu Komisije.
4. Zapažanja ŠM-a su primljena 11. marta 2013. godine nakon čega su prevedena i saopštena podnosiocima žalbi radi njihovih daljih zapažanja. Podnosioci žalbi nisu podneli nikakve dalje podneske.
5. Dana 18. marta 2013. godine, Komisija je pozvala ŠM-a da podnese bilo koja dalja zapažanja koja bi možda imao u vezi osnovanosti slučaja. ŠM je dostavio opširan podnesak 08. aprila 2013. godine.
6. Dana 10. aprila 2013. godine, Komisija je naložila formalno udruživanje sva četiri slučaja (A, B, C i D) shodno pravilu 20. iz Pravidnika o radu Komisije. Istog dana, Komisija je proglasila žalbe prihvatljivim i našla da, prema podnescima od strane podnosilaca žalbi, u žalbama su izneta ozbiljna pitanja činjenica i zakona pod članom 2. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (EKLJP)/član 6. Međunarodne povelje o civilnim i političkim pravima (MPCPP), član 3. EKLJP/član 7. MPCPP, član 5. EKLJP/član 9. MPCPP), član 8. EKLJP/član 17. MPCPP, član 9. EKLJP/članovi 18. i 19. MPCPP, član 10. EKLJP/član 19. MPCPP, član 11. EKLJP/članovi 21. i 22. MPCPP, član 13. EKLJP/član 2. MPCPP, i član 14. EKLJP/članovi 26. i 27. MPCPP, čije određivanje zahteva ispitivanje osnovanosti žalbi.
7. Komisija je pozvala ŠM-a da podnese dalja zapažanja o osnovanosti slučaja ne kasnije od 19. aprila 2013. godine, kasnije produženo do 14. maja. Podnosiocima žalbi je dat rok do 02. maja 2013. godine da odgovore i pošalju komentare o bilo kojim novim pitanjima iznetim od strane ŠM-a u njegovim zapažanjima. Od podnosilaca žalbi nisu primljena nikakva dalja zapažanja.
8. Dana 04. juna 2013. godine, Komisija je primila naknadnu dokumentaciju od ŠM-a. Većina informacija koje su primljene tiču se organizacionog i administrativnog aspekta umešanosti EULEX-a u obeležavanju Vidovdana 28. juna 2012. godine. Pošto su pružene informacije bile opšteg karaktera i nisu imale direktnu vezu sa slučajevima A, B, C i D, i zbog svoje poverljive prirode, Komisija je odlučila da ne podeli ovu informaciju sa podnosiocima žalbi. Komisija se neće pouzdati ni na kom aspektu tog materijala koji bi mogao da utiče na tvrdnje podnosilaca žalbi.

II. ČINJENICE

Istorijat

9. Vidovdan se dugo smatra kao dan od velike važnosti kako za srbe tako i na Balkanu. Radi se o srpskom verskom prazniku, dan Svetog Vida što se u srpskoj kulturi vezuje za kosovski boj koji se vodio protiv Otomanskog carstva dana 28. juna 1389. godine. Dan svetkovanja slave ima sveto značenje za srbe i obeležava se specijalnim događajima koji se dešavaju na sam Vidovdan. Pošto nije dostupna nikakva zvanična informacija o broju ljudi koji prisustvuju na tim događajima, procene ukazuju da je nekoliko hiljada ljudi učestvovalo na obeležavanju praznika na Gazimestanu dana 28. juna 2012. godine.

Okolnosti slučaja

Sledeće činjenice su utvrđene na osnovu informacija koje su podnosioci žalbi obezbedili Komisiji:

Žalilac A

10. Podnosilac žalbe je zatražio da se njegovo/njeno ime ne objavljuje zbog zabrinutosti za svoju bezbednost. Stoga će se umesto imena koristiti oznaka slovom "A".
11. Dana 28. juna 2012. godine, podnosilac žalbe, koji radi kao vozač taksija, vozio je putnika na Gazimestan gde je putnik nameravao da prisustvuje obeležavanju Vidovdana.
12. Kada su skrenuli sa glavnog puta i uputili se ka Gazimestanu, „A“ je bio zaustavljen od strane Kosovske Policije (u tekstu: KP) i na početku im je bilo zabranjeno da nastave put. Nakon što je putnik razgovarao sa KP-om, podnosiocu žalbe je dozvoljeno da nastavi dalje.
13. Ubrzo nakon toga, dok su vozili ka Gazimestanu, podnosioca žalbe je zaustavila takozvana Regionalna Jedinica za Operativnu Podršku (u tekstu: ROSU), specijalizovana policijska jedinica odgovorna između ostalog i za kontrolu mase. Prema rečima „A“-a, četiri ili pet pripadnika ROSU-e je tom prilikom bilo prisutno. Oni su vikali na „A“-a i njegovog putnika, vređali su ih i proverili lične dokumente podnosioca žalbe tj. „A“, vozačku dozvolu i registraciju vozila. Navodi se da su ga pripadnici ROSU-e pitali iz koje republike on dolazi. Oni su mu takođe, kako se navodi, opsovali majku.
14. Nakon provere dokumenata koji su pripadali osobi „A“ i njegovom putniku, pripadnici jedinice ROSU su pretresli vozilo, ali nisu ništa oduzeli. Nakon toga, pripadnici ROSU-e su naložili podnosiocu žalbe "da okrene vozilo i da nestane". Prema rečima podnosioca žalbe, policija EULEX-a je bila prisutna tokom ovih događaja. Prema njegovim rečima,

pripadnici EULEX-a su samo gledali scenu i nisu se ni u kom trenutku umešali. Podnosilac žalbe nije bio u mogućnosti da nam kaže od prilike koliko je policajaca iz EULEX-a bilo prisutno na licu mesta.

15. Podnosilac žalbe je naveo, kako bi bio u mogućnosti da okrene vozilo u suprotnom smeru, morao je prvo da krene putem ka Vučitrnu kako bi imao dovoljno prostora da se okrene i vrati nazad pošto je put bio oivičen ogradom. Nakon što je vozilo okrenuo i krenuo nazad putem ka Prištini, primetio je da ga prati vozilo ROSU jedinice, koji su mu ablendovali. Podnosilac žalbe je mislio da su pripadnici jedinice ROSU hteli da ga preteknu tako da je on svoje vozilo sklonio sa strane puta. Radi se o tome da su tom prilikom bili isti oni pripadnici jedinice ROSU koji su ga pretresli pre toga ali ovog puta zaustavili svoje vozilo ispred njegovog i ponovo mu zatražili dokumenta; u isto vreme drugi pripadnici jedinice ROSU su počeli da tuku njegovog putnika.
16. „A“ tvrdi da je nakon toga tri pripadnika jedinice ROSU njega uvelo u policijski kombi, gde su počeli da ga šamaraju i šutiraju. Prema rečima podnosioca žalbe, četvrti pripadnik jedinice ROSU je ostao vani ispred kombija, navodno kako bi se osigurali da niko ne vidi batinanje. Prema rečima „A“-a, batinanje je trajalo nekih 10 do 15 minuta. Ishod je bio takav da je „A“ zadobio modrice na glavi, po leđima i stomaku. Podnosilac žalbe navodi da, dok je napuštao vozilo policije, jedno vozilo EULEX-a je prošlo pored njih i nije se zaustavilo.
17. Nakon toga su podnosiocu žalbe tj. „A“-u dozvolili da ode sa tog mesta zajedno sa svojim putnikom i rečeno mu je od strane pripadnika ROSU-e da krene putem ka Obiliću. Dalje je „A“ naveo da su njemu i njegovom putniku pripadnici ROSU-e rekli da ne žele da vide njihovo vozilo u blizini i takođe su mu rekli “da se gubi zato što će ukoliko opet vide njegovo vozilo prebiti [ih] ponovo”.
18. Podnosilac žalbe se vratio u Gračanicu. Na početku se bojao da prijavi incident policiji. Nakon toga je došao njegov rođak (koji je doktor medicine) i ubedio ga je da stvar prijavi policiji, što je on odmah i učinio. Istog dana, negde oko 18:00 časova, „A“ je otišao na kliniku kako bi uradio pregled. Podnosilac žalbe tj. „A“ je dostavio Komisiji lekarski izveštaj koji ukazuje na prisustvo modrica po njegovom telu, koje su u skladu sa njegovim navodima o fizičkom nasilju.

Žalioci B i C

19. Ovi podnosioci žalbi su zatražili da se njihova imena ne obelodanjuju zbog straha za svoju bezbednost. U tekstu će biti oslovljavani kao „B“ i „C“.
20. Podnosioci žalbi „B“ i „C“ navode da su 28. juna 2012. godine bili na putu ka Gazimestanu kako bi prisustvovali službi u čast obeležavanja srpskog praznika Vidovdana. Oba podnosioca žalbi su izjavila da je kosovska policija koja je bila prisutna na Gazimestaju skidala majice posetiocima koje su na sebi imale srpske simbole i ambleme.

21. Navodi se da su autobusi u kojima su žalisci bili tokom povratka sa Gazimestana, nedaleko od autobuske stanice u Prištini, kamenovani i bačeni su Molotovljevi kokteli od strane nekih mladića, tom prilikom su razbijeni prozori na autobusima i time su životno ugrozili putnike. Podnosioci žalbi tvrde da je dvoje putnika bilo povređeno tokom incidenta. Pored toga, žalilac „B“ se onesvestio/la kada su stigli u Gračanici, zbog stresa koji su prouzrokovali opisani događaji. Pomenuti žalilac je odveden/a u bolnicu gde je zadržan radi zdravstvene provere. Žalilac „B“ je dostavio/la lekarski izveštaj koji ukazuje na lečenje a što je u skladu sa njegovim/njenim navodima o incidentu.
22. Navodi se da je KP bila u pratnji autobusa od Gazimestana do Gračanice ali ih nije zaštitila.

Žalilac D

23. Žalba je registrovana 17. jula 2012. godine. Sekretarijat je dobio naknadne informacije od podnosioca žalbe dana 31. oktobra 2012. godine.
24. Podnosilac žalbe je zatražio da se njegovo/njeno ime ne objavljuje zbog zabrinutosti za svoju bezbednost. Stoga će se umesto imena koristiti oznaka slovom „D“.
25. Dana 28. juna 2012. godine, „D“ je otišao/la na Gazimestan školskim autobusom koji je vozio decu iz škole na komemorativni pomen povodom Vidovdana. „D“ radi kao vozač autobusa i mehaničar. Tog dana je podnosilac žalbe bio na dužnosti u pratnji autobusa u svojstvu mehaničara.
26. Podnosilac žalbe tvrdi da na putu ka Gazimestanu on nije primetio nikakve „provokacije od strane albanaca koji su stajali i gledali, već je bilo provokacija od strane pripadnika ROSU jedinice“. On navodi da su pripadnici ROSU jedinice maltretirali putnike dok su izlazili iz autobusa. Pripadnici ROSU jedinice su zatražili da se otvore prednja vrata od autobusa kako bi bili u mogućnosti da provere sve putnike dok budu izlazili iz autobusa na Gazimestanu. Prema rečima podnosioca žalbe, pripadnici ROSU-e „su skidali majice sa srpskim obeležjima i bacali ih na zemlju, brisali svoje čizme o njih i bacali ih na gomili kao đubre“. Dalje navodi da je ljudima nakon toga dozvoljeno da nastave put dalje sa polu nagim gornjim delom tela. Prema rečima „D“-a, „policija EULEX-a je sve to gledala i nije uopšte reagovala“. On dodaje da je policija EULEX-a bila prisutna u velikom broju u to vreme na Gazimestanu.
27. Podnosilac žalbe je takođe naveo da je nakon ceremonije na Gazimestanu, dok su se vraćali na putu ka Gračanici, na autobuse bacano kamenje i molotovljevi kokteli. Prema njegovim rečima ovo se desilo u blizini mesta pod nazivom TMK (UQK), u centru Prištine, u blizini hotela Viktorija. On navodi da su dva auta naišla i zaustavila se ispred autobusa, i tako ih sprečila da idu dalje. „D“ je naveo da „je tamo bilo pet

mladića od oko 17 do 20 godina starosti, jedan od njih je bacio molotovljev koktel a njegovo lice je bilo pokriveno maramom”.

28. Svemu ovome su, kako se navodi, bili svedoci troje policajaca iz Kosovske policije koji su stajali svega nekoliko metara udaljeni od mesta gde se sve dešavalo. Prema rečima „D“-a „oni su se samo smejali i nisu intervenisali”. Navodi se da je tri mladića u autobusu bilo povređeno tokom incidenta koji je trajao oko deset (10) minuta.
29. „D“ je dostavio slike autobusa koje su napravljene nakon incidenta, na kojima se vide razbijeni prozori od autobusa kao i kamenice koje su se nalazile unutar istog. Molotovljevi kokteli za koje je navedeno da su bačeni na autobus nisu eksplodirali prilikom udara na autobus već na asfaltu pored autobusa. „D“ je izjavio da su autobusi na kraju nekako uspeali da krenu napred, i odvezli povređene mladiće u najbližu kliniku u Laplje Selo.
30. Nakon kratke pauze u Lapljem Selu, autobus je odvezen u Gračanicu. Na parking u Gračanici, kosovska policija je zaustavila autobus podnosioca žalbe kako bi mogli da slikaju i da zabeleže nanetu štetu istom. „D“ je izjavio da je jedan od policajaca prišao njemu i pitao ga zašto nije slikao tokom incidenta na šta je „D“ odgovorio da je on smatrao da je bilo važnije da uzme aparat za gašenje požara i spreči širenje vatre za koju je smatrao da može da prouzrokuje smrt njegovih pedeset (50) putnika od kojih su većina bila deca. „D“ je takođe ponudio da opiše neke od počinilaca čija je lica video. Prema rečima podnosioca žalbe, policajac se “samo okrenuo, odmahnuo rukom i odvezao se policijskim vozilom”. „D“ nije upoznat ni sa kojom istragom u vezi sa ovim slučajem.

Činjenice relevantne EULEX-ovim istražnim naporima

31. U svojim zapažanjima od 08. aprila 2013. godine, EULEX je naveo određen broj istražnih koraka preduzetih od strane EULEX-a i/ili nadležnih kosovskih organa u pogledu na neke od događaja koji čine istorijat žalbe:
32. Tužioci EULEX-a nisu ispitali događaje koji se odnose na žalioca A. Međutim, tužioci EULEX-a su ispitali određena pitanja u vezi događaja koji se odnose na žalbe žalilaca B, C i D.
33. EULEX je naveo da je mešovito veće, sačinjeno od jednog tužioca iz EULEX-a i jednog lokalnog tužioca, otvorilo *po službenoj dužnosti* preliminarnu istragu protiv nepoznatih lica, koja se sumnjiče da su bila umešana u činjenje sledećih krivičnih dela: nanošenje lakših telesnih povreda što je u suprotnosti sa članom 153. par. 2. u vezi sa par. 1. Krivičnog zakonika Kosova (KZK), nanošenje teških telesnih povreda što je u suprotnosti sa članom 154. par. 1. KZK-a, nanošenje štete nad pokretnom imovinom što je u suprotnosti sa članom 260. par. 2 povezano sa par. 1. KZK-a i izazivanje opšte opasnosti što je u suprotnosti sa članom 291. par. 1. KZK-a.

34. Prema informacijama koje je EULEX pružio, dana 28. juna 2012. godine, negde oko 14:00 časova, u Prištini, u blizini hotela "Victory", kamenovana su tri školska autobusa u kojima su bili kosovski srbi koji su se vraćali sa Gazimestana, a na iste su bačeni i molotovljevi kokteli. Ishod je bio takav da su tri autobusa oštećena, gde su neki od prozora bili polomljeni, 17 osoba je povređeno, kako se navodi 15 od spomenutog broja je pretrpelo lakše telesne povrede dok je dvoje pretrpelo teže telesne povrede.
35. Prema rečima EULEX-a, istraga na mestu zločina je sprovedena od strane krivičnih istražitelja KP-a i forenzičkog tima. Uprkos naporima počinioći nisu mogli da budu identifikovani. Pored toga, provere CCTV kamera oko mesta zločina nisu dale nikakve konkretne rezultate.
36. Dana 04. jula 2012. godine, tužilac EULEX-a je poverio policijskoj forenzičkoj laboratoriji ispitivanje flaša koje su nađene na mestu zločina. Procena prikupljenih dokaza nije dala nikakve rezultate koji bi doveli do moguće identifikacije osumnjičenih. Isto je bilo i sa ispitivanjem neidentifikovanog broja daljih potencijalnih svedoka.
37. Dana 03. avgusta 2012. godine, istražitelji su podneli izveštaj u kom su opisane sve istražne mere koje su preduzete. Na osnovu tog izveštaja tužilac EULEX-a je zaključio da nije moguće da se identifikuju bilo koji osumnjičeni uključeni u incident. Prema tome, tužilac je odlučio da ne nastavi dalje krivičnu istragu shodno članu 208. par. 1. Zakona o krivičnom postupku Kosova. Policija i oštećene strane su blagovremeno obavestene o tome.

RELEVANTAN PRIMENLJIV ZAKON

Udruženi postupak

38. Relevantni izvodi iz članova 2. i 3. Udruženog postupka Evropskog Saveta 2008/124/CFSP od 04. februara 2008. godine o Misiji vladavine prava Evropske Unije na Kosovu, EULEX KOSOVO (u tekstu: Udruženi postupak), glase kao što sledi:

Član 2. Izjava Misije

EULEX KOSOVO pomaže kosovskim institucijama, pravosudnim organima i organima gonjenja u njihovom napretku ka održivosti i odgovornosti i u budućem razvijanju i jačanju nezavisnog multietničkog pravosudnog sistema i multietničke policije i službe carine, obezbeđujući da ove institucije budu bez političkog uticaja i da su privržene međunarodno priznatim standardima i najboljoj evropskoj praksi.

EULEX KOSOVO, u punoj saradnji sa Programima Pomoći Evropske Komisije, vrši svoj mandat nadgledanjem, praćenjem i savetovanjem zadržavajući određene izvršne nadležnosti.

Član 3. Zadaci

Kako bi ispunili Izjavu Misije koja je definisana članom 2, EULEX KOSOVO će:

- (a) **nadgledati, podučavati i savetovati nadležne kosovske institucije** u svim oblastima vezanim za šire polje vladavine prava (uključujući službu carine), **zadržavajući određene izvršne nadležnosti**;
- (b) **obezbediti održavanje i promociju vladavine prava, javnog reda i bezbednosti obuhvatajući, po potrebi, u konsultaciji sa relevantnim međunarodnim civilnim organima na Kosovu, direktno preusmeravanje i poništavanje operativnih odluka donetih od strane nadležnih organa Kosova**;
- (d) **osigurati da slučajevi ratnih zločina, terorizma, organizovanog kriminala, korupcije, među-etničkog kriminala, finansijskog/privrednog kriminala i ostalih ozbiljnih krivičnih dela budu pravilno istraženi, krivično gonjeni, da se donesu prikladne presude i iste budu sprovedene**, u skladu sa zakonom na snazi, **uključivanjem, gde god je moguće, međunarodnih istražitelja, tužilaca i sudija zajedno sa kosovskim istražiteljima, tužiocima i sudijama ili samostalno**, i preduzimanjem mera uključujući, kada je to prikladno, stvaranje struktura saradnje i koordinacije između policije i organa tužilaštva;
- (h) **preuzeti ostale obaveze, samostalno ili uz pomoć kosovskih nadležnih organa, kako bi osigurali održavanje i promociju vladavine prava, javnog reda i bezbednosti**, u konsultaciji sa relevantnim agencijama Saveta; i
- (i) **osigurati da sve njihove aktivnosti poštuju međunarodne standarde koji se odnose na ljudska prava i jednakost polova**.

Zakon o pravnoj nadležnosti

39. Zakon o pravnoj nadležnosti, odabiru slučajeva i dodeli slučajeva sudijama i tužiocima EULEX-a na Kosovu (Br. 03/L-053, u tekstu: Zakon o pravnoj nadležnosti), a naročito u članovima 7. 8. i 17. reguliše integraciju i nadležnost sudija i tužilaca EULEX-a u sudskom i tužilačkom sistemu Kosova.

Član 7. Opšta ovlašćenja tužilaca EULEX-a

7.1 Tužioci iz EULEX-a imaju ovlašćenje i odgovornost za obavljanje funkcija svoga tužilaštva, uključujući ovlašćenje za vođenje krivičnih istraga i preuzimanje odgovornosti za nove krivične istrage ili postupke, ili za one koje su u toku, u okviru STRK-a ili tužilaštva u kojem je on/ona raspoređen/a od strane glavnog tužioca iz EULEX-a, a u skladu sa modalitetima ustanovljenim ovim zakonom i od strane Skupštine tužilaca iz EULEX-a.

Član 8. Nadležnosti tužilaca iz EULEX-a na Kosovu

8.1 Tužiocima iz EULEX-a nadležni su za istragu i gonjenje krivičnih dela, koja spadaju pod isključivu nadležnost STRK u skladu sa zakonom kojim je konstituisan STRK, i krivičnih dela, uključujući pokušaj i razne oblike saradnje u krivičnim delima, navedenih u svim tačkama stava 3. člana 3. ovog zakona.

Član 18.

18.1 Za vreme trajanja misije EULEX KOSOVO na Kosovu, policija EULEX-a će imati ovlašćenje da sprovodi svoje nadležnosti, koje su definisane važećim zakonom o Kosovskoj policiji i u skladu sa modalitetima ustanovljenim od strane Šefa EULEX-a KOSOVO.

III. ŽALBE

40. Žalbe se odnose na dva različita incidenta koja su vezana za obeležavanje Vidovdana dana 28. juna 2012. godine.
41. Podnosioci žalbi se pozivaju na nekoliko zaštićenih prava, uključujući pravo na život (npr. član 2. EKLJP-a; član 6. MPCPP-a), pravo da jedna osoba ne bude predmet okrutnog, ponižavajućeg ili nehumanog postupanja (npr. član 3. EKLJP-a; član 7. MPCPP-a), pravo na slobodu i bezbednost (član 5. EKLJP-a; član 9. MPCPP-a), pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života (član 8. EKLJP-a; članovi 17/23 MPCPP-a), pravo na slobodu mišljenja, savesti i religije (član 9. EKLJP-a; članovi 18/19 MPCPP-a), sloboda izražavanja (član 10. EKLJP-a; član 19. MPCPP-a), pravo na slobodu okupljanja i udruživanja (član 11. EKLJP-a; član 21/22. MPCPP-a), pravo na efektivan pravni lek (član 13. EKLJP-a; član 2. MPCPP-a), zabrana diskriminacije (član 14. EKLJP-a; član 26/27. MPCPP-a).

IV. ZAKON

42. Na Komisiji je da odredi pravnu kvalifikaciju žalbi koje se trebaju ispitati. Komisija će ispitati slučajeve pod sledećim odredbama: pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života (član 8. EKLJP-a; član 17. MPCPP-a), pravo na slobodu mišljenja, savesti i religije (član 9. EKLJP-a; članovi 18. i 19. MPCPP-a); pravo na slobodu okupljanja i udruživanja (član 11. EKLJP-a; član 21. i 22. MPCPP-a), pravo na efektivan pravni lek (član 13. EKLJP-a; član 2. MPCPP-a).
43. Pre osvrta na suštinu žalbi koju su žalioци naveli, Komisija će prvo odrediti skup svojih nadležnosti povodom datih slučajeva.
44. Komisija jedino može da ispita žalbe koje se odnose na navodna kršenja ljudskih prava od strane EULEX-a tokom izvršenja svog izvršnog mandata, uključujući i navodne postupke policije EULEX-a.
45. Komisija je mišljenja da sama činjenica da je policijska operacija koja je tog dana vođena a koja je i spadala pod prevashodnom odgovornošću KP-a ne isključuje činjenicu da se EULEX može smatrati odgovornim za

svoje postupke ili neusphe pošto su imali uticaja nad sprovođenjem izvršnog mandata EULEX-a. Komisija će razmotriti, posebno, da li je bilo koji nedostatak koji se pripisuje EULEX-u tokom pripreme ili sprovođenja operacije Vidovdan 2012. godine možda prekršio ili doprineo kršenju ljudskih prava podnosilaca žalbi.

46. U vezi sa tim, Komisija podseća da Evropski Sud za Ljudska Prava u vezi slučajeva koji su pred istim podneti pod članovima 2. (pravo na život] ili član 3. (zabrana mučenja i nehumanog ili ponižavajućeg postupanja) EKLJP-a smatra da *“poteškoće koje su uključene u rad policije u modernom društvu, nepredvidljivost ljudskog ponašanja i operativni izbori koji se moraju doneti u pogledu prioriteta i izvora, [...] obaveza [da se zaštiti život] mora biti interpretirana na način koji ne nameće nemoguć ili disproporcionalan teret na organe vlasti. Prema tome, ne može se svakom tvrdnjom o navodnom nastalom riziku po život tražiti od vlasti obaveza Konvencije koja nalaže da se preduzmu operativne mere kako bi sprečili da se taj rizik ostvari”* (vidi *Osman protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, 28. oktobar 1998. god., § 116, *Izveštaji o presudama i odlukama 1998-VIII*). Takođe, kada se policijske snage suoče sa situacijom nereda ili nasilja koje može da dovede do nepredvidivih razvoja, nemogući teret im ne treba nametnuti (vidi *Makaratzis protiv Grčke* [GC], br. 50385/99, § 69, EKLJP 2004–XI, i *Zelilof protiv Grčke*, br. 17060/03, § 48, 24. maj 2007. god.). Sud dalje tvrdi da *“policiji se mora omogućiti određeni stepen diskrecije u donošenju operativnih odluka. Takve odluke su skoro uvek komplikovane a policija će, koja ima pristup informacijama koje nisu dostupne opštoj javnosti, uopšte biti u najboljoj poziciji da ih donese”* (*P.F i E.F. protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, aplikacija, (odl.), br. 28326/09, 23. novembar 2010. god., § 41, *mutatis mutandis*).
47. Komisija je mišljenja da ništa što je utvrđeno u činjenicama u ovom slučaju za koji je skrenuta pažnja od strane podnosilaca žalbi ne ističe pitanja vezana za članove 2. ili 3. spomenute Konvencije. Međutim, imajući na umu dobro utvrđenu važnost obeležavanja Vidovdana, veliki broj ljudi koji su generalno učestvovali 28. juna 2012. godine, političke i etničke tenzije koje su mogle da dovedu do nestabilnog bezbednosnog okruženja na Kosovu, Komisija je zadovoljna time da je EULEX znao ili težio ka tome da sazna pre obeležavanja Vidovdan-a 2012. godine postojanje pravog i neposrednog rizika vezanog za kršenje ljudskih prava koja bi nastala tokom događaja (vidi, npr. *P.F i E.F. protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, gore citirano, §. 37).
48. Komisija konstatuje u vezi sa ovim da EULEX nije sporio u svojim podnescima niti važnost godišnjice obeležavanja Vidovdana a ni činjenicu da nisu bili svesni bezbednosnih rizika i pretnji koje su propratni deo istog.
49. Komisija navodi argument koji je EULEX dao povodom izvršenja svojih odgovornosti kao “drugog odgovornog” da je jedino bilo obavezno da interveniše ukoliko i kada se to zatraži od strane KP-a. Komisija nije bila

u mogućnosti da otkrije nikakve pravne osnove koje bi ograničile obavezu EULEX-a da interveniše kao "drugog odgovornog" i da EULEX tvrdi da bi jedna takva obaveza da interveniše jedino nastala nakon zahteva kosovskih vlasti.

Umesto toga, Komisija napominje jasan, nedvosmislen jezik Zajedničkog Postupka, član 3. (b) koji navodi obavezu EULEX-a da "osigura održavanje i promovisanje vladavine prava, javnog reda i bezbednosti uključujući, po potrebi, konsultacije sa relevantnim međunarodnim civilnim autoritetima na Kosovu, kroz preinačenje ili poništenje operativnih odluka donetih od strane nadležnih kosovskih vlasti "(vidi stav 38 gore). Ovaj pristup je dalje podržan paragrafom (h) istog člana koji glasi da će EULEX "preduzeti druge odgovornosti, nezavisno ili uz podršku nadležnih kosovskih organa, kako bi osigurali održavanje i promovisanje vladavine prava, javni red i bezbednost " (vidi stavku 38. gore). Pored toga, ukoliko bi se prihvatio argument EULEX-a, onda bi to bilo u suprotnosti sa obavezama svojstvenim EULEX-u da štiti ljudska prava što bi nedvosmisleno umanjilo efektivnost zaštite istih.

50. Komisija prihvata da, imajući u vidu ograničen izvršni mandat EULEX-a, isti se ne može smatrati odgovornim za neuspeh u garantovanju efektivne zaštite ljudskih prava kao što je slučaj na Kosovu i da nemoguć i disproporcionalni teret, kao što je posao policije, ne može biti nametnut Misiji. Komisija konstatuje, ipak, da je obaveza EULEX-a u sklopu Zajedničkog Postupka Saveta da osigura da svoje aktivnosti mora da sprovodi u skladu sa međunarodnim standardima za ljudska prava (vidi član 3. (i), Zajedničkog Postupka Saveta 2008/124/CFSP; vidi stavku 38. gore). Prema tome EULEX bi bio u obavezi da interveniše kako bi zaštitio ljudska prava kada god im je poznato ili kada teži ka tome da sazna u vreme pravog i neposrednog rizika koji ukazuje da će kršenje nastati ukoliko ne interveniše (vidi, npr., *Đorđević protiv Hrvatske*, br. 41526/10, § 138-139, EKLJP 2012. a napomena je navedena u istoj; *Osman protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, 28. oktobar 1998. godine, § 16). Priroda odgovora bi trebala da bude dosledna okolnostima i, zauzvrat, trebala bi da zavisi od toga o kojim ili kom pravu se radi i od ozbiljnosti pretnji nad tim pravima (vidi odluku Komisije u slučaju *Kahrs protiv EULEX-a*, br. 2012-16, § 31).
51. Prema tome, Komisija će ispitati da li su, u datom slučaju, postupci ili propusti EULEX-a bili u skladu sa izvršnim mandatom EULEX-a, u onoj meri u kojoj su imali uticaja nad podnosiocima žalbi u smislu policijske operacije na dan 28. jun 2012. godine.
52. Komisija konstatuje da su žalioци B, C i D prisustvovali komemorativnoj službi na Gazimestanu na dan o kome je reč. U povratku sa Gazimestana, na autobuse u kojima su žalioци putovali bacano je kamenje kao i Molotovljevi kokteli od strane mladića, što je imalo za ishod razbijene prozore na autobusima. Žalioци B i C tvrde da su dva putnika u njihovom autobusu bila povređena tokom spomenutog napada. Tvrdi se da je KP bila u pratnji autobusa ali oni nisu uspjeli da iste zaštite. Pored toga, žalilac B se onesvestio/la nakon dolaska u Gračanicu zbog

stresa koji je bio uzrok ovih navodnih napada. On/ona je odveden/a u bolnicu radi lekarskog pregleda.

53. Komisija konstatuje da su učešćem na obeležavanju praznika na Gazimestanu žalisci želeli da ostvare i prikažu svoje pravo na slobodu okupljanja i svoje pravo na slobodu savesti. Iako nisu bili sprečeni da učestvuju u događaju, oni su potom bili žrtve nasilnih napada od strane privatnih lica napadom na autobuse u kojima su putovali. Kako je time njihov telesni integritet ugrožen, Komisija će razmatrati žalbe u vezi sa tim u smislu njihovog prava na poštovanje privatnog života.
54. Kao prvo Komisija konstatuje da činjenice nisu sporne među stranama.
55. Komisija ponavlja da "[a] demonstracija može da uznemiri ili uvredi osobe koje se protive idejama ili tvrdnjama koje teže da promovišu. Učesnici moraju, svejedno, da budu u mogućnosti da održe demonstracije bez straha da će biti izloženi fizičkom nasilju od strane svojih protivnika, takav strah bi mogao da spreči udruženja ili druge grupe koje podržavaju zajedničke ideje ili interese da otvoreno izraze svoje mišljenje o kontroverznim pitanjima koja utiču na zajednicu. Prema tome, istinski, efektivna sloboda mirnog okupljanja ne može da se svede na puku dužnost države a da se ne umeša: čisto negativna koncepcija nije u skladu sa ciljem i svrhom člana 11. (čl. 11). Kao i član 8. (čl. 8), član 11. (čl. 11) ponekad zahteva da se preduzmu pozitivne mere, čak i u oblasti odnosa između pojedinaca, ukoliko je to potrebno (vidi, *mutatis mutandis*, X i Y protiv Holandije odluka od 26. marta 1985. godine, serije A br. 91, p. 11, § 23)." (vidi, *Plattform "Ärzte für das Leben" protiv Austrije*, 21. jun 1988. godine, § 32, Serije A br. 139). Prema sudskoj praksi ESLJP-a dužnost je državnih organa da preduzmu razumne i odgovarajuće mere u vezi sa zakonitim demonstracijama kako bi osigurali miran tok istih i bezbednost svih građana, oni ovo ne mogu apsolutno da garantuju i imaju široke margine slobode u izboru sredstava koja će se koristiti. U tom pogledu obaveza u koju se upuštaju shodno članu 11. Konvencije jeste obaveza vezana za mere koje će se preduzeti a ne rezultati koji se trebaju postići (vidi *Plattform "Ärzte für das Leben" protiv Austrije*, gore navedeno, § 34; *Oya Ataman protiv Turske*, br. 74552/01, § 35, ESLJP 2006-XIII; *Ouranio Toxo i ostali protiv Grčke*, br. 74989/01, § 37, ESLJP 2005-X (izvodi) i *Protopapa protiv Turske*, br. 16084/90, § 108, od 24. februara 2009.). Međutim, važno je da preventivne bezbednosne mere kao što je, na primer, prisustvo službi prve pomoći na demonstracijama, trebaju biti preduzete kako bi garantovali sprovođenje jednog događaja bez ikakvih problema, sastanak ili bilo koje drugo okupljanje, bilo da je političke, kulturne ili neke druge prirode (vidi *Oya Ataman protiv Turske*, gore navedeno, § 39).
56. Dalje je naglašeno da, oni koji se odluče da iskoriste svoju slobodu da ispolje svoju savest ili svoju veru ne mogu očekivati da budu izuzeti od svake kritike, odgovornost organa vlasti može biti uključena u situacijama kada su njihova verovanja sporena ili uskraćena na način koji odvrća one sa takvim verovanjima da ista ostvare i izraze. U takvim

slučajevima organi vlasti se mogu pozvati kako bi osigurali mirno uživanje prava zagaranovanog članom 9. za one koji su nosioci tih verovanja (vidi, *mutatis mutandis*, *Otto-Preminger-Institut protiv Austrije*, 20. septembar 1994. godine, § 47, Serije A br. 295-A; *Öllinger protiv Austrije*, br. 76900/01, § 39, ESLJP 2006-IX).

57. U ovom slučaju autobus u kome su žalioци bili je napadnut od strane privatnih lica. Nije predstavljeno a nije se ni tvrdilo da je policija EULEX-a bila prisutna na licu mesta incidenta na koji se žalba odnosi. Međutim, upravo samo odsustvo policije EULEX-a na licu mesta i odsustvo neophodne predostrožnosti je ono što zabrinjava. Komisija konstatuje da je EULEX obezbedio konfliktan broj vezano za broj policajaca EULEX-a koji su bili na dužnosti tokom obeležavanja Vidovdana i gde su se isti nalazili.
58. Nije dokazano da su administrativni prelazi, putevi i raskrsnice prikladno osigurani i da su konvoji vozila koja su putovala duž tih trasa bili obezbeđeni adekvatnom zaštitom. Dok su operativni detalji koji okružuju ovo pitanje ostavljeni nadležnim organima EULEX-a, Komisija konstatuje odsustvo detaljne operativne dokumentacije i planiranja nepredviđenih situacija, što sugeriše da adekvatni naponi nisu urađeni od strane EULEX-a u saradnji sa KP-om kako bi osigurali da putevi, za koje se veruje da će učesnici koristiti, budu identifikovani i adekvatno obezbeđeni u cilju sprečavanja i obeshrabrivanje napada od strane privatnih lica, kao što se desilo u ovom slučaju.
59. Pojava incidenata nasilja na dan o kome je reč a gde strane nisu u sporu ukazuje na to da je broj policajaca EULEX-a bio nedovoljan za rešavanje izvršnih nadležnosti mandata EULEX-a u smislu pojave velikih skupova kojima bi se oštro protivili nekim elementima ili stranama stanovništva Kosova.
60. Pod datim okolnostima, Komisija je mišljenja da je EULEX trebao da osigura da adekvatan broj policajaca EULEX-a bude raspoređen kako bi nadgledli događaje, da se isti rasporede na kritičnim mestima (npr. administrativni prelazi; putevi ka i od tih tačaka i na identifikovanim mastima okupljanja kao i na Gazimestanu; itd.), da imaju sva neophodna sredstva na raspolaganju, na primer, u pogledu transporta i komunikacije kao i sredstva izvršenja, kako bi sprovedi svoje dužnosti efektivno i da im se daju jasne instrukcije i uputstva u pogledu gde i pod kojim okolnostima se od njih zahteva i očekuje da intervišu kako bi sprečili kršenja ljudskih prava, uključujući i sprečavanje zastrašujućeg ili agresivnog ponašanja od strane privatnih lica.
61. Neadekvatnost dodeljenih resursa ovoj operaciji a od strane EULEX-a doprinela je tome da tri podnosilaca žalbi budu uskraćena za potpunim i efektivnim uživanjem u pravu na poštovanju privatnog života, njihove slobode okupljanja kao i njihovom pravu da izraze svoju veroispovest bezbedno i bez nepotrebnog ometanja.

62. Što se tiče žalioca A, on je zaustavljen od strane pripadnika ROSU-e pre nego što je bio u mogućnosti da dođe do Gazimestana. Pripadnici iste su proverili njegovu identifikacionu dokumentaciju kao i dokumente za vozilo i pretresli vozilo. Njemu je naloženo da se vrati nazad i sprečen je da ode na Gazimestan kako bi prisustvovao događaju kom je želeo da prisustvuje. Nakon toga, on tvrdi da je fizički maltretiran od strane policije ROSU-e.
63. Kao u slučajevima podnosilaca žalbi B, C i D, nije prikazano niti dokazano da su policajci EULEX-a bili prisutni na licu mesta incidenta. Prema tome, nije utvrđeno na osnovu materijala koji je dostavljen Komisiji da je EULEX direktno odgovoran za neuspeh da se reši ili spreči incident o kome je reč.
64. Komisija takođe navodi komentar iz podnesaka ŠM-a da je operacija bila operacija vođena od strane KP-a. Iako je ova činjenica neosporna, EULEX nosi svoju *ličnu* odgovornost u osiguravanju da njihovo intervenisanje u ovim događajima i operacijama, zadovolji i bude dosledno relevantnim standardima za ljudska prava. Naročito, nije prikazano da su adekvatni koraci preduzeti kako bi osigurali koordinaciju sa KP-om kako bi obezbedili efektivnu zaštitu učesnika naspram neprikladnih ili prekomernih delovanja, uključujući i navodna kršenja ljudskih prava od strane članova KP-a. Pored toga, nije prikazano da su organi vlasti iz EULEX-a pružili jasna operativna uputstva policajcima EULEX-a na terenu, naročito u kojim okolnostima će biti u obavezi da intervišu kako bi garantovali efikasnu zaštitu ljudskih prava.
65. Komisija zaključuje da, slično kao i kod ostalih podnosilaca žalbi, usled nedovoljno dodeljenih sredstava za operaciju na Vidovdan od strane EULEX-a u pogledu osiguravanja poštovanja ljudskih prava, ne samo od strane KP-a, podnosiocu žalbe D je uskraćeno puno i efektivno uživanje prava na poštovanje privatnog života, njegove slobode okupljanja kao i njegovo pravo da izrazi svoju veroispovest bezbedno i bez bespotrebnih ometanja.
66. Komisija takođe konstatuje da su određeni istražni koraci preduzeti nakon incidenata na Vidovdan 2012. godine kako bi naročito ustanovili okolnosti napada na autobuse koji su prevozili učesnike na spomenutom obeležavanju praznika. Kao prvo, Komisija konstatuje iako su ti istražni koraci donekle povezani sa događajima koji čine istorijat tri druge žalbe (tj. slučajevi podnosilaca žalbi B, C i D), ovi istražni naponi nisu rešili većinu incidenata navodnih kršenja ljudskih prava koja su navedena u žalbama. Naročito, Komisija konstatuje odsustvo bilo koje napomene u podnescima EULEX-a u vezi napora učinjenog da se ispita ponašanje KP-a u spomenutim incidentima. Niti ta informacija ukazuje na to da li je istragom ispitano ponašanje službenika EULEX-a i da li su oni ispunili svoje dužnosti i odgovornosti povodom istog. Komisija takođe konstatuje, na osnovu informacija koje su im dostavljene, događaji koji čine istorijat žalbe A nisu bili predmet istrage.

67. Imajući u vidu gore navedena razmatranja, Komisija zaključuje da, prema materijalu koji im je predstavljen, EULEX nije uspeo da dokaže da je sproveo detaljnu i adekvatnu istragu o navodima o kršenju ljudskih prava. To je dovelo do toga da je podnosiocima žalbi A, B, C i D uskraćen adekvatan pravni lek za kršenje njihovih prava.

IZ TIH RAZLOGA, KOMISIJA, JEDNOGLASNO,

1. *Smatra* da je bilo kršenja članova 8. 9. 11. i 13. EKLJP-a, kao i članova 17. 18. 21. 22. i 2. MPCPP-a za sva četiri podnosioca žalbi;

2. *Nalazi* prikladnim, u pogledu svojih gore spomenutih nalaza činjenica i zakona, da pruži sledeće preporuke ŠM-u u skladu sa pravilom 34. Iz svog pravilnika o radu:

- i. Da ŠM prizna da su osnovna prava podnosioca žalbi prekršena od strane EULEX-a.
- ii. Da ŠM zatraži od svih relevantnih ogranaka i organa EULEX-a, koji poseduju informacije u vezi događaja na Vidovdan od prošle godine, da mu pruže potpuni i kompletan pregled postupaka EULEX-a tokom tih događaja. Na osnovu toga, da se ŠM potruži i osigura da bilo koja informacija koju EULEX poseduje a vezana za moguća kršenja ljudskih prava koja su počinjena u tom kontekstu (uključujući i bilo koje kršenje koje se pripisuje policajcima KP-a) budu dostavljena nadležnim kosovskim organima radi praćenja i istrage. Ukoliko EULEX kasnije utvrdi da ovakvi slučajevi nisu u potpunosti i adekvatno istraženi, onda bi EULEX trebao da uzme u obzir preuzimanje odgovornosti za istragu ovih slučajeva.
- iii. ŠM je pozvan da ispita zajedno sa nadležnim istražnim i tužilačkim organima u EULEX-u
 - a) Da li se dalji istražni koraci mogu preduzeti u vezi incidenata koji uključuju podnosioca žalbi B, C i D; i
 - b) Da li je slučaj koji se odnosi na podnosioca žalbe A ispitan od strane nadležnih kosovskih organa a, ukoliko nije, da li bi EULEX trebao da ispita isti.

Komisija poziva ŠM-a da obavesti podnosioca žalbi, direktno ili preko nadležnih istražnih organa EULEX-a, o rezultatu ovih ispitivanja. Podnosioci žalbi imaju slobodu da se jave Komisiji u vezi sa bilo kojim nerešenim pitanjem kada budu kontaktirani od strane EULEX-a.

- iv. Povodom planiranja uključivanja EULEX-a u narednom obeležavanju praznika 28. juna 2013. godine, ŠM treba da osigura da, nadležni organi EULEX-a
- a) Sprovedu procenu rizika sa ciljem utvrđivanja i identifikovanja mogućih izvora rizika u efektivnoj zaštiti ljudskih prava učesnika na predstojećem obeležavanju Vidovdana 28. juna 2013. godine. A u svrhu toga da se nadležni organi EULEX-a pozovu na propustima i nauče lekcije iz nedostataka koji su se desili tokom obeležavanja Vidovdana u junu 2012. godine kao što je i zabeleženo u ovoj odluci;
 - b) Podnesu ŠM-u detaljan plan povodom uključenosti EULEX-a u predstojećem obeležavanju Vidovdana 28. juna 2013. godine. Plan treba da sadrži detaljan opis načina i sredstava neophodnih kako bi osigurali da policajci EULEX-a sprovedu svoj izvršni mandat i zadatke efektivno, naročito u pogledu zaštite i očuvanja ljudskih prava učesnika spomenutih događaja. Ovo će uključiti, ukoliko je neophodno, opciju za poziv pojačanja. Ovaj plan takođe treba da sadrži adekvatna sredstva komunikacije kako bi osigurali da se omogući hitna intervencija u slučaju da je potrebna kako bi se predupredila ili stavila tačka na kršenje ljudskih prava;
 - c) Obezbediti adekvatnu koordinaciju između Misije EULEX-a sa jedne strane i KP i nadležnih kosovskih vlasti s druge, tako da postoji efikasna zaštita učesnika u tim događajima. Da EULEX takođe insistira da bilo koji zvaničnik KP-a uključen u ovom pitanju bude upoznat sa činjenicom da nasilje nad bilo kojim učesnikom neće biti tolerisano i da će biti stavljeni na snagu mehanizmi odgovornosti kako bi kaznili prestupnike;
 - d) Rasporediti na ovom zadatku dovoljan i adekvatan broj policajaca EULEX-a, u srazmeri sa značajem tih događaja, a u skladu sa rizikom od mogućeg kršenja ljudskih prava;
 - e) Obezbediti jasne smernice i uputstva svim policajcima EULEX-a koji su uključeni u tu operaciju, naročito u pogledu okolnosti pod kojima bi oni bili u obavezi da intervišu kako bi zaštitili ljudska prava učesnika.
- v. Što se tiče potencijalne istrage i izveštavanja o nedoličnom ponašanju, Šef Misije EULEX-a takođe treba da zatraži da službenici koji su uključeni u rad pažljivo snime neku situaciju kršenja ljudskih prava kojoj su svedoci ili koje su im prijavljene. Tako će EULEX, zauzvrat, ispitati svaki od tih incidenata i/ili proslediti tu informaciju nadležnim kosovskim istražnim organima kako bi osigurali efektivnu istragu bilo kog takvog slučaja.

ŠM se poziva da do 02. avgusta 2013. godine, obavesti Komisiju o merama koje je preduzeo u vezi sa ovom odlukom.

U ime Komisije,

John J. RYAN
Viši pravni službenik



Magda MIERZEWSKA
Predsedavajući član